

Raadsvoorstel

Onderwerp Zaakid	Aanwending budget voor aanpak zwerfvuil 2024-041173
Auteur	Rolf Schuurman +31793469565 R.Schuurman@zoetermeer.nl
Gemeentesecretaris	Huykman, B.J.D.
Afdelingshoofd	Kramps I.F. (Inge)
Portefeuillehouder	Wethouder Van der Meer
Medeverantwoordelijke(n)	Wethouder Blansjaar

Uiterste behandeldatum (+ reden)	
Programma(s)	Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen
Eerdere besluitvorming	
Samenvatting	De afgelopen jaren is in de gemeente Zoetermeer gewerkt aan een schone buitenruimte. Het project Schoon is Gewoon (SIG) heeft vele activiteiten en initiatieven voortgebracht die bijgedragen hebben aan het onder de aandacht brengen van zwerfafval. Hiervoor is onder andere de zwerfafvalvergoeding 2013-2022 ingezet en zijn diverse projecten en initiatieven uitgevoerd. De zwerfafvalvergoeding is inmiddels afgelopen en het nieuwe Single Use Plastic-budget (SUP-budget) is daarvoor in de plaats gekomen. Met het nieuwe hogere budget kan een extra impuls gegeven worden aan de bestrijding van zwerfvuil in de openbare ruimte. Daarmee kan de positieve basis vanuit SIG voortgezet worden en worden de vergoedingen die de gemeente vanuit het SUP gaat ontvangen doelmatig besteed.
Bijlagen	1. Overzicht maatregelen zwerfvuil 2024

Raadsbesluit

Raadsvoorstel Aanwending budget voor aanpak zwerfvuil
2024-041173

De raad van de gemeente Zoetermeer;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 21 mei 2024

besluit

1. In te stemmen met de budget-neutrale inzet van de te ontvangen vergoedingen 2024 van € 654.000,- voor de maatregelen onder het project "Schoon is Gewoon". Dit bedrag is verdeeld over de volgende maatregelen (voor details zie bijlage 1):
 - a. succesvolle projecten uit voorgaande jaren voortzetten € 150.000,-
 - b. zichtbare acties in de buitenruimte € 302.000,-
 - c. experimenten en pilots voor efficiënte aanpak € 90.000,-
 - d. monitoring, evaluatie en bijsturing € 42.000,-
 - e. extra personele inzet € 70.000,-
2. In te stemmen met de budget-neutrale inzet van de te ontvangen vergoeding voor 2025 en 2026 van € 540.000,- voor dezelfde maatregelen zoals genoemd bij beslispunt 1.

Dit besluit treedt in werking twee weken na de bekendmaking daarvan. Tenzij over dit besluit een inleidend verzoek tot het houden van een referendum wordt gedaan.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad op 16 september 2024

de griffier,

de voorzitter,

drs. R. Blokland MCM

drs. M.J. Bezuijen

Toelichting

Probleemstelling en kader

Inleiding

In de periode 2013-2022 kreeg Zoetermeer een zwerfafvalvergoeding voor de 'extra aanpak zwerfafval'. Het ging daarbij om jaarlijks € 150.000,-. De financiering van dit budget was afkomstig van het verpakkende bedrijfsleven. In deze periode zijn er vele projecten en initiatieven vanuit deze vergoeding opgestart, verbeteringen doorgevoerd, vrijwilligers geworven en gefaciliteerd, afvalbakken aangeschaft en verbeterd.

Deze zwerfafvalvergoeding is eind 2022 gestopt. Daarvoor in de plaats is nu een vergoeding uit de Single Use Plastic regeling gekomen (SUP regeling). Deze vergoeding ligt in 2024, 2025 en 2026 beduidend hoger dan de oorspronkelijke zwerfafvalvergoeding. In totaal wordt er in 2024 een totale vergoeding van € 654.000,- verwacht. In 2025 en 2026 bedraagt deze € 540.000,-. Met deze vergoeding wordt voorgesteld de volgende maatregelen uit te voeren:

1. Succesvolle projecten uit voorgaande jaren voortzetten. In bijlage 1 staat een beschrijving van de maatregelen. Hiervoor is € 150.000,- per jaar beschikbaar.
2. Zichtbare acties in de buitenruimte die bijdragen aan de lokale behoefte. Voorbeelden hiervan zijn de inzet van zwerfafvalcoaches, meer groene prullenbakken met klep inzetten, extra inzet op educatie en communicatie. Het budget voor deze maatregelen is € 302.000,- per jaar.
3. Experimenten en pilots om zwerfafval op een efficiënte manier aan te pakken. Hierbij is ook ruimte voor innovatie. Hiermee bereiken we tegen lagere kosten een groter effect. Concreet gaan de maatregelen over onder andere efficiënt inzetten van prullenbakken, gebruik van kunstmatige intelligentie voor signaleren van zwerfvuil, innovatieve aanpassingen aan prullenbakken en containers. Het budget voor deze maatregelen is € 90.000,- per jaar.
4. Monitoring en evaluatie. Het gaat hier om reguliere monitoring via de stadspeiling en scan, maar ook projectgeboden monitoring. Het budget voor deze maatregelen is € 42.000,- per jaar.
5. Voor inzet van extra personeel is het budget € 70.000,- per jaar.

Ambitie, strategie en aanpak zwerfafval

Om richting te geven aan het op een juist manier gebruiken van het extra geld stelt het college aan de raad onderstaande ambitie, strategie en aanpak voor.

Ambitie

Zoetermeer heeft de volgende ambitie:

"In de gemeente Zoetermeer werken we aan een schone openbare ruimte die voldoet aan onze gestelde kwaliteitsdoelen uit het IBOR-plan. We zetten in op een efficiënte aanpak, we werken samen met onze inwoners en ondernemers en pakken overlast en probleemlocaties gericht en vanaf de bron aan voor een structureel schonere buitenruimte in de komende jaren. Daarbij streven we naar een hogere gemiddelde kwaliteit en een openbare ruimte die op het aspect netheid/reinheid beter gewaardeerd wordt."

Strategie

Om deze ambitie te halen zetten we in op de volgende strategie:

- Komende 2-3 jaren investeren voor een toekomstbestendige aanpak met structureel minder benodigde inzet op termijn voor het schoonmaken en -houden van de openbare ruimte.
- Verbeteren van onze afvalbakken waarmee meer afval in de afvalbakken wordt opgevangen en minder op straat terecht komt.

- Meer zichtbaar maken van onze activiteiten en hiermee zichtbaarheid en bekendheid realiseren voor een schone gemeente. Dit levert bewustwording op bij onze inwoners en daarmee uiteindelijk ook gedragsverandering.
- Met een aanpak op maat zetten we in op bewustwording op plekken die sterker vervuilen. Hierbij richten we ons zowel op vervuilers als op de achterliggende bronnen zoals de verkooppunten.
- We werken aan bewustwording en het communiceren van de norm 'Schoon Is Gewoon'.
- Inzetten van passende vormen van toezicht op de plekken met de grootste structurele overlast.
- Meten en monitoren van de vervuiling en de beleving van onze inwoners als basis voor evalueren en verbeteren

Aanpak

Door in te zetten op een verdeling onder 4 sporen en hier gericht activiteiten, projecten en experimenten aan te koppelen, ontstaat een evenwichtige aanpak. De vier sporen zijn:

- Voortzetten succesvolle projecten afgelopen jaren.
- Zichtbare acties in de buitenruimte die bijdragen aan lokale behoefte.
- Ruimte voor experimenten en pilots voor efficiëntere aanpak en innovatie.
- Monitoring, evaluatie en bijsturing.

In het overzicht van bijlage 1 staan de maatregelen/ activiteiten genoemd die komend jaar plaatsvinden.

Beschikbaar budget

Vanuit het verpakkend bedrijfsleven wordt een vergoeding ontvangen. Deze bedraagt in 2024 € 654.000,- (€ 540.000,- + éénmalig € 114.000,-) en in 2025 € 540.000,-. De bijdrage wordt verkregen uit drie bronnen. Deze zijn:

- De vergoeding vanuit de SUP-regeling van € 3,49 per inwoner per jaar. Dit is een jaarlijks bedrag van € 443.000,-.
- De vergoeding afvalbakkenbeheer van € 0,76 per inwoner per jaar. Dit is een jaarlijks bedrag van € 97.000,-.
- Een éénmalige vergoeding in 2024 vanuit een restantbedrag zwerfafvalvergoeding. Dit is een bedrag van € 114.000,-.

In de jaren volgend op 2026 zal naar verwacht nog steeds een vergoeding beschikbaar zijn. Wel is de kans aanwezig dat dit bedrag lager uitvalt. Dit hangt af van het effect van de maatregelen en hoeveel inzet er op dit thema in de toekomst nodig is.

Beoogd effect

Concreet werken aan een schone leefomgeving door activiteiten die een structureel effect hebben. Daarbij is het doel om overlast door zwerfvuil terug te dringen.

Voorstel/keuzemogelijkheden/risico's

1. In te stemmen met de budget-neutrale inzet van de te ontvangen vergoedingen 2024 van € 654.000,- voor de maatregelen onder het project "Schoon is Gewoon". Dit bedrag is verdeeld over de volgende maatregelen (voor details zie bijlage 1):
 - a. succesvolle projecten uit voorgaande jaren voortzetten € 150.000,-
 - b. zichtbare acties in de buitenruimte € 302.000,-
 - c. experimenten en pilots voor efficiënte aanpak € 90.000,-
 - d. monitoring, evaluatie en bijsturing € 42.000,-
 - e. extra personele inzet € 70.000,-

2. In te stemmen met de budget-neutrale inzet van de te ontvangen vergoeding voor 2025 en 2026 van € 540.000,- voor dezelfde maatregelen zoals genoemd bij beslispoint 1.

Argumenten

1.1 Door gebruik te maken van vier sporen wordt bereikt dat de zwerfafvalproblematiek structureel wordt aangepakt en een positief effect heeft.

Naast het voortzetten van de activiteiten die zich de afgelopen 10 jaar hebben bewezen (eerste spoor), worden nieuwe maatregelen toegevoegd. De nieuwe maatregelen sluiten aan bij een lokale behoefte en dienen zichtbaar te zijn (spoor 2). Om er zeker van te zijn of maatregelen ook werken wordt geëxperimenteerd in spoor 3. Hierdoor krijgen we inzicht in hoe effectief maatregelen zijn en opgeschaald kunnen worden. Bij spoor 4 worden uitgevoerde maatregelen nabesproken en wordt het effect gemeten en zonodig bijgesteld.

2.1 Op grond van het budgetrecht leggen wij de besteding van de middelen voor aan de raad.

Het budgetrecht van de raad houdt in dat het college in principe alleen uitgaven kan doen en verplichtingen kan aangaan na toestemming ofwel autorisatie van de raad. Met het vaststellen van de gemeentelijke begroting geeft de raad het college deze toestemming. Het extra te ontvangen bedrag van € 540.000,- per jaar voor 2024 en 2025 is opgenomen in de perspectiefnota 2025.

Kanttekeningen

De vergoeding genoemd bij het onderdeel 'beschikbaar budget' wordt jaarlijks geëvalueerd binnen de SUP regeling. Eventuele effecten, zoals een verlaging van de vergoeding als gevolg van minder eenmalig plastic producten in de openbare ruimte, duidelijk minder eenmalig gebruikte plastic in de openbare ruimte wordt geconstateerd, als positief effect van de genomen maatregelen, wordt het budget bijgesteld in een P&C product.

Financiën

De uit te voeren maatregelen worden gefinancierd vanuit de bijdrage van het verpakkend bedrijfsleven. Hierdoor is het jaarlijks beschikbare budget gelijk aan de te ontvangen bijdrage. Deze bedraagt € 654.000,- in 2024 en € 540.000,- in 2025 en 2026. Wanneer er meer duidelijk is over de bedragen die vanaf 2026 beschikbaar komen worden deze opgenomen in de perspectiefnota. Dit raadsvoorstel gaat over het vaststellen van het uitvoeringsplan, er wordt dus geen budget aangevraagd

Controleprotocol

Niet van toepassing.

Participatie en Communicatie

Het raadsbesluit wordt elektronisch bekend gemaakt in het Gemeenteblad. De uitvoeringsmaatregelen zoals genoemd in bijlage 1 bevatten maatregelen waarbij bewoners worden betrokken.

Duurzaamheid

De maatregelen die betrekking hebben op Schoon is Gewoon dragen bij aan een schonere en duurzamere omgeving.

Toegankelijkheid en bruikbaarheid voor gehandicapten

Bij de maatregelen vanuit het project Schoon is Gewoon wordt telkens afgewogen of er een toegankelijkheidsaspect is. Dit om te voorkomen dat mensen buitengesloten worden of hinder ondervinden.

Rapportage en evaluatie

Bij de jaarrekening wordt gerapporteerd over de maatregelen in een betreffend jaar.